

శ్రీః  
శ్రీమతే రామానుజాయ నమః  
శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః  
ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

మహర్షి వేదవ్యాసప్రణీతం శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ పంచమస్కంధే షోడశోఽధ్యాయః ॥

*This document has been prepared by*

*Sunder Kidāmbi*

*with the blessings of*

శ్రీ రంగరామానుజ మహాదేశికన్

*His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam*

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ పంచమస్కంధే షోడశోఽధ్యాయః ॥

రాజోవాచ

ఉక్తస్త్వయా భూమండలాయామవిశేషో యావదాదిత్య -  
స్తపతి యత్ర చాసౌ జ్యోతిషాం గణైశ్చంద్రమా వా  
సహ దృశ్యతే ॥ 1 ॥

తత్రాపి ప్రియవ్రతరథచరణపరిఖాతైః సప్తభిః  
సప్త సింధవ ఉపక్తప్తా యత ఏతస్యాః సప్తద్వీప -  
విశేషవికల్పస్త్వయా భగవన్ ఖలు సూచిత  
ఏతదేవాఖిలమహం మానతో లక్షణతశ్చ సర్వం  
విజిజ్ఞాసామి ॥ 2 ॥

భగవతో గుణమయే స్థూలరూప ఆవేశితం మనో  
హ్యగుణేఽపి సూక్ష్మతమ ఆత్మజ్యోతిషి పరే  
బ్రహ్మణి భగవతి వాసుదేవాఖ్యే క్షమమావేశితుం  
తదు హైతధ్గురోఽర్హస్యనువర్ణయితుమితి ॥ 3 ॥

ఋషిరువాచ

న వై మహారాజ భగవతో మాయాగుణవిభూతేః  
కాష్ఠాం మనసా వచసా వాధిగంతుమలం  
విబుధాయుషాపి పురుషస్తస్మాత్ప్రాధాన్యేనైవ

భూగోలకవిశేషం నామరూపమానలక్షణతో

వ్యాఖ్యాస్యామః || 4 ||

యో వాయం ద్వీపః కువలయకమలకోశాభ్యంతర -

కోశో నియుతయోజనవిశాలః సమవర్తులో

యథా పుష్కరపత్రం || 5 ||

యస్మిన్ నవ వర్షాణి నవయోజనసహస్రాయామా -

న్యష్టభిర్మర్యాదాగిరిభిః సువిభక్తాని భవంతి || 6 ||

ఏషాం మధ్యే ఇలావృతం నామాభ్యంతరవర్షం యస్య

నాభ్యామవస్థితః సర్వతః సౌవర్ణః కులగిరిరాజో

మేరుర్ద్వీపాయామసమున్నాహః కర్ణికాభూతః కువలయ -

కమలస్య మూర్ధని ద్వాత్రింశత్సహస్రయోజనవితతో

మూలే షోడశసహస్రం తావతాంతర్భూమ్యాం ప్రవిష్టః || 7 ||

ఉత్తరోత్తరేణేలావృతం నీలః శ్వేతః శృంగవానితి

త్రయో రమ్యకహిరణ్మయకురూణాం వర్షాణాం మర్యాదాగిరయః

ప్రాగాయతా ఉభయతః క్షారోదావధయో ద్విసహస్రపుథవ

ఏకైకశః పూర్వస్మాత్పూర్వస్మాదుత్తర ఉత్తరో దశాంశాధి -

కాంశేన ద్వైర్వ్య ఏవ ప్రాసంతి || 8 ||

ఏవం దక్షిణేనేలావృతం నిషధో హేమకూటో హిమాలయ

ఇతి ప్రాగాయతా యథా నీలాదయోఽయుతయోజనోత్తేధా

హరివర్షకింపురుషభారతానాం యథాసంఖ్యం || 9 ||

తథైవేలావృతమపరేణ పూర్వేణ చ మాల్యవద్గంధమాదనా -

వానీలనిషధాయతౌ ద్విసహస్రం పప్రథతుః కేతుమాల -

భద్రాశ్వయోః సీమానం విదధాతే || 10 ||

మందరో మేరుమందరః సుపార్శ్వః కుముద ఇత్యయుతయోజన -  
 విస్తారోన్నాహో మేరోశ్చతుర్ద్విశమవష్టంభగిరయ  
 ఉపక్తప్తాః || 11 ||

చతుర్ద్వేతేషు చూతజంబూకదంబన్యగ్రోధాశ్చత్వారః  
 పాదపప్రవరాః పర్వతకేతవ ఇవాధిసహస్ర -  
 యోజనోన్నాహస్తావద్ విటపవితతయః  
 శతయోజనపరిణాహః || 12 ||

ప్రాదాశ్చత్వారః పయోమధ్విక్షురసమృష్టజలా  
 యదుపస్పర్శిన ఉపదేవగణా యోగైశ్చర్యాణి  
 స్వాభావికాని భరతర్షభ ధారయంతి || 13 ||

దేవోద్యానాని చ భవంతి చత్వారి నందనం చైత్రరథం  
 వైభ్రాజకం సర్వతోభద్రమితి || 14 ||

యేష్వమరపరివృథాః సహ సురలలనాలలామయాథపతయ  
 ఉపదేవగణైరుపగీయమానమహిమానః కిల విహరంతి || 15 ||

మందరోత్సంగ ఏకాదశశతయోజనోత్తుంగదేవచూత -  
 శిరసో గిరిశిఖరస్థూలాని ఫలాన్యమృతకల్పాని  
 పతంతి || 16 ||

తేషాం విశీర్యమాణానామతిమధురసురభిసుగంధి -  
 బహులారుణరసోదేనారుణోదా నామ నదీ మందరగిరి -  
 శిఖరాన్నిపతంతీ పూర్వేణేలావృతముపప్లావయతి || 17 ||

యదుపజోషణాద్భవాన్యా అనుచరీణాం పుణ్యజనవధూనా -  
 మవయవస్పర్శసుగంధవాతో దశయోజనం సమంతాదను -  
 వాసయతి || 18 ||

ఏవం జంబూఫలానామత్యుచ్చనిపాతవిశీర్ణానామనస్థి -  
 ప్రాయాణామిభకాయనిభానాం రసేన జంబూ నామ నదీ  
 మేరుమందరశిఖరాదయుతయోజనాదవనితలే నిపతంతీ  
 దక్షిణేనాత్మానం యావదిలావృతముపస్యందయతి || 19 ||

తావదుభయోరపి రోధసోర్యా మృత్తికా తద్రసేనాను -  
 విధ్యమానా వాయ్వర్కసంయోగవిపాకేన సదామరలోకా -  
 భరణం జాంబూనదం నామ సువర్ణం భవతి || 20 ||

యదు హ వావ విబుధాదయః సహ యువతిభిర్ముకుటకటక -  
 కటిసూత్రాద్యాభరణరూపేణ ఖలు ధారయంతి || 21 ||

యస్తు మహాకదంబః సుపార్శ్వనిరూఢో యాస్తస్య  
 కోటరేభ్యో వినిఃసృతాః పంచాయామపరిణాహాః  
 పంచ మధుధారాః సుపార్శ్వశిఖరాత్పతంత్యో -  
 ఽపరేణాత్మానమిలావృతమనుమోదయంతి || 22 ||

యా హ్యపయుంజానానాం ముఖనిర్వాసితో వాయుః సమంతా -  
 చ్ఛతయోజనమనువాసయతి || 23 ||

ఏవం కుముదనిరూఢో యః శతవల్గో నామ వటస్తస్య  
 స్కంధేభ్యో నీచీనాః పయోదధి మధుఘృతగుడాన్నా -  
 ద్యంబరశయ్యాసనాభరణాదయః సర్వ ఏవ కామదుఘా నదాః  
 కుముదాగ్రాత్పతంతస్తముత్తరేణేలావృతముప -  
 యోజయంతి || 24 ||

యానుపజషాణానాం న కదాచిదపి ప్రజానాం  
 వలీపలితక్లమస్వేదదౌర్గంధ్యజరామయ -

మృత్యుశీతోష్ణవైవర్ణ్యోపసర్గాదయస్తాప -  
విశేషా భవంతి యావజ్జీవం సుఖం నిరతిశయమేవ || 25 ||

కురంగకురరకుసుంభవైకంకత్రికూటశిశిరపతంగ -  
రుచకనిషధశినీవాసకపిలశంఖవైదూర్యజారుధి -  
హంసర్షభనాగకాలంజరనారదాదయో వింశతి గిరయో  
మేరోః కర్ణికాయా ఇవ కేసరభూతా మూలదేశే  
పరిత ఉపక్తప్తాః || 26 ||

జఠరదేవకూటౌ మేరుం పూర్వేణాష్టాదశయోజనసహస్ర -  
ముదగాయతౌ ద్విసహస్రం పృథుతుంగౌ భవతః |  
ఏవమపరేణ పవనపారియాత్రౌ దక్షిణేన కైలాసకరవీరౌ  
ప్రాగాయతావేవముత్తరతస్త్రిశృంగమకరావష్టభిరేతైః  
పరిస్పృతోఽగ్నిరివ పరితశ్చకాస్తి కాంచనగిరిః || 27 ||

మేరోర్మూర్ధని భగవత ఆత్మయోనేర్మధ్యత ఉపక్తప్తాం  
పురీమయుతయోజనసాహస్రీం సమచతురస్రాం శాతకౌంభీం  
వదంతి || 28 ||

తామను పరితో లోకపాలానామష్టానాం యథాదిశం  
యథారూపం తురీయమానేన పురోఽష్టావృపక్తప్తాః || 29 ||

|| ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం  
పంచమస్కంధే భువనకోశవర్ణనం నామ షోడశోఽధ్యాయః ||